

УДК: 343.412

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-5\(33\)-131-140](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-5(33)-131-140)

Коваленко Інна Анатоліївна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри приватного та публічного права, Київський національний університет технологій та дизайну, вул. Мала Шияновська, 2, м. Київ, 01011, тел.: (044) 280-55-45, <https://orcid.org/0000-0001-7595-777X>

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Анотація. Домашнє насильство, що також відоме як «сімейне насильство» або «насильство від інтимного партнера», можна описати як модель поведінки у будь-яких відносинах, що використовується для здобуття або збереження влади та контролю над інтимним партнером. Ця поведінка може включати фізичне, сексуальне, емоційне, економічне або психологічне насильство, а також загрози здійснення таких дій, що впливають на іншу особу. Сюди входять дії, що лякають, тероризують, маніпулюють, завдають болю, принижують, звинувачують, травмують або поранюють когось. Домашнє насильство може статися з будь-якою людиною, незалежно від раси, віку, сексуальної орієнтації, релігії або статі, і може відбуватися в будь-яких відносинах, включаючи пари, що перебувають у шлюбі, живуть разом або зустрічаються. Домашнє насильство може торкнутися людей різного соціально-економічного статусу та рівня освіти. Жертвами можуть стати і діти, і інші члени родини. Зазвичай домашнє насильство проявляється як образлива поведінка від одного з партнерів під час зустрічей або сімейних відносин, коли кривдник використовує владу та контроль над жертвою. Це може бути психічним, фізичним, економічним або сексуальним насильством. Інциденти домашнього насильства рідко залишаються єдиними, вони зазвичай нарастають за частотою та серйозністю. Це може призвести до серйозних тілесних ушкоджень або смерті [1].

Статтею 126-1 Кримінального кодексу України [2] домашнє насильство описане як умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи.

Сімейне та домашнє насильство – це жорстока поведінка, за якої одна особа отримує владу над іншою.

Насильство з боку інтимного партнера зазвичай включає сексуальне або фізичне насильство, психологічну агресію та переслідування. Це може включати колишніх або нинішніх інтимних партнерів.

Жорстоке поводження з дитиною передбачає емоційне, сексуальне, фізичне або нехтування дитиною віком до 18 років з боку батьків, опікунів або піклувальників, що призводить до потенційної шкоди, шкоди або загрози шкоди. Жорстоке поводження з людьми похилого віку – це бездіяльність або навмисна дія опікуна, яка спричиняє або створює ризик заподіяння шкоди літнім.

Ключові слова: домашнє насильство, фізичне насильство, жорстоке поводження, психологічна агресія, переслідування, психологічні страждання.

Kovalenko Inna Anatolyivna Candidate of legal sciences, associate professor, associate professor of the Department of private and public law, Kyiv National University of Technologies and Design, St. Mala Shiyanova, 2, Kyiv. 01011, tel.: (044) 280-55-45, <https://orcid.org//0000-0001-7595-777X>

CONCEPTS AND TYPES OF DOMESTIC VIOLENCE IN UKRAINE

Abstract. Domestic violence, also known as "family violence" or "intimate partner violence," can be described as a pattern of behavior in any relationship that is used to gain or maintain power and control over an intimate partner. This behavior may include physical, sexual, emotional, economic, or psychological abuse, as well as threats to perform such actions that affect another person. This includes actions that intimidate, terrorize, manipulate, hurt, humiliate, blame, traumatize or injure someone. Domestic violence can happen to anyone, regardless of race, age, sexual orientation, religion, or gender, and can happen in any relationship, including married, cohabiting, or dating couples. Domestic violence can affect people of different socio-economic status and educational level. Children and other family members can become victims. Domestic violence usually manifests as abusive behavior from one partner during meetings or family relationships where the abuser exercises power and control over the victim. It can be mental, physical, economic or sexual violence. Incidents of domestic violence are rarely isolated, and tend to increase in frequency and severity. This can result in serious injury or death [1].

Article 126-1 of the Criminal Code of Ukraine [2] describes domestic violence as the deliberate systematic commission of physical, psychological or economic violence against a spouse or ex-spouse or another person with whom the perpetrator is (was) in a family or close relationship, which leads to physical or psychological suffering, health disorders, loss of working capacity, emotional dependence or deterioration of the victim's quality of life.

Family and domestic violence is abusive behavior in which one person gains power over another.

Intimate partner violence usually includes sexual or physical abuse, psychological aggression, and stalking. This may include former or current intimate partners.

Child abuse involves the emotional, sexual, physical, or neglect of a child under the age of 18 by a parent, guardian, or custodian that results in potential harm, harm, or threat of harm. Elder abuse is the omission or intentional act of a caregiver that causes or creates a risk of harm to an elderly person.

Keywords: domestic violence, physical violence, ill-treatment, psychological aggression, persecution, psychological suffering.

Постановка проблеми. Домашнє насильство, жорстоке поводження з боку подружжя, побиття або насильство з боку інтимного партнера зазвичай є віктимізацією особи, з якою кривдник має інтимні або романтичні стосунки. CDC визначає домашнє насильство як «фізичне насильство, сексуальне насильство, переслідування та психологічну агресію (включаючи дії примусу) з боку теперішнього або колишнього інтимного партнера».

Досягнення вище вказаної мети цієї статті передбачає вирішення таких завдань:

- 1) Надати визначення та характеристику домашнього насильства
- 2) Розглянути види домашнього насильства.

Стан опрацювання проблеми. Досліджувана проблема розглянута у працях відомих науковців у сфері кримінального права, таких, як Я. М. Горбунової, Т. Р. Гуменникової, М. О. Качинської, К. В. Катеринчук, О. В. Старчук та інших.

Мета статті полягає у вивченні та з'ясування особливостей поняття та види правового регулювання охорони особи від правопорушень домашнього насильства.

Виклад основного матеріалу. Домашнє та сімейне насильство не має меж. Це насильство відбувається в інтимних стосунках незалежно від культури, раси, релігії чи соціально-економічного статусу. Усі медичні працівники повинні розуміти, що домашнє насильство, у формі емоційного, психологічного, сексуального чи фізичного насильства, є поширеним явищем у нашому суспільстві, і повинні розвинути в собі здатність розпізнавати його та робити відповідне направлення.

Фактори ризику домашнього та сімейного насильства включають індивідуальні проблеми, проблеми стосунків, громади та суспільства. Між вихованням і насильством у сім'ї існує зворотний зв'язок. Низький рівень освіти корелює з більшою вірогідністю домашнього насильства. Жорстоке поводження в дитинстві зазвичай пов'язують із тим, щоб стати винуватцем

домашнього насильства у дорослому віці. Винуватці домашнього насильства зазвичай повторюють акти насильства з новими партнерами. Зловживання наркотиками та алкоголем значно збільшує випадки домашнього насильства.

Діти, які є жертвами або свідками домашнього та сімейного насильства, можуть вважати, що насильство є розумним способом вирішення конфлікту. Чоловіки, які дізналися, що жінок не однаково поважають, більш схильні до жорстокого поводження з жінками у дорослому віці. Жінки, які були свідками домашнього насильства в дитинстві, частіше стають жертвами своїх подружжя. Хоча жінки часто стають жертвами домашнього насильства, гендерні ролі можуть бути змінені.

Домінування може включати емоційне, фізичне або сексуальне насильство, яке може бути спричинене взаємодією ситуаційних та індивідуальних факторів. Це означає, що кривдник навчається насильницькій поведінці у своїй сім'ї, спільноті чи культурі. Вони бачать насильство і стають жертвами насильства [3].

Терміни "насильство", "жорстоке поводження" та "побиття" часто використовуються як взаємозамінні. У дослідженнях австралійської спільноти, термін "домашнє насильство" зазвичай означає жорстоке поводження з боку партнера, зокрема фізичне насильство між чоловіком і жінкою, яке найчастіше вчиняється партнером-чоловіком. Проте "домашнє насильство" (або "сімейне насильство") також може описувати жорстоке поводження, яке відбувається в будь-яких стосунках у домогосподарствах, включаючи жорстоке поводження з дітьми, старшими або братами і сестрами.

Багато випадків цієї проблеми стосуються жорстокого поводження з партнером щодо жінок, але це не означає, що не існують рідкісні випадки побиття чоловіків жінками.

Жінки стикаються з серйозними перешкодами, коли намагаються розкрити випадки домашнього насильства. Серед причин можна відзначити страх, заперечення та недовіру, емоційний зв'язок з партнером, відданість шлюбу, надію на зміни, перебування заради дітей, "нормалізацію" насильства, соціальну ізоляцію, депресію, стрес і переконання, що їм не повірять або служби не зможуть допомогти.

Коли жінки розуміють, що не можуть змінити ситуацію, хоч би як старалися, і що їм потрібна допомога, порівняно мало звертаються до служб подолання домашнього насильства чи поліції в першу чергу. Вони можуть звертатися за допомогою до родичів або друзів, лікарів загальної практики, консультантів з питань особистого життя та стосунків, дитячих спеціалістів, психіатрів, вчителів, персоналу лікарень, адвокатів, служб підтримки сімей, груп самопомоги, представників церкви чи благодійних організацій [4].

Проблема домашнього насильства є дуже актуальною для українського суспільства, оскільки кількість сімей, що стикаються з цим явищем, стрімко

зростає. Велика кількість осіб та, загалом, сімей перебуває під наглядом правоохоронних органів через випадки домашнього насильства. Причинами такої поведінки можуть бути зловживання алкоголем чи наркотичними речовинами, психічні розлади, соціальний та економічний статус, безробіття та інші.

Слід розглянути різних суб'єктів та жертв сімейного насильства, таких як чоловіки та жінки, неповнолітні діти, престарілі родичі чи батьки, немічні члени родини, усиновлювачі та усиновлені діти [5].

Існує безліч класифікацій насильства, відповідно до яких воно поділяється на різні форми, такі як фізичне, психологічне, сексуальне та економічне насильство, а також враховуються специфічні особливості.

За часом дії насильства можна розрізнити між тим, що було скоєне в минулому, та тим, що скоюється в сучасних умовах.

Залежно від стратегії кривдника насильство може бути явним або прихованим. Залежно від систематичності насильства в сім'ї може бути поділене на насильство одноразового прояву, систематичне та насильство, яке триває роками [6].

Психологічне (емоційне) насильство полягає у погрозах, образах, залякуваннях, приниженнях та інших діях, спрямованих на обмеження волевиявлення особи та контроль у репродуктивній сфері. Ці дії або бездіяльність можуть викликати у потерпілих переживання за власну безпеку та призвести до емоційної невпевненості та нездатності самостійно захистити себе, що, в кінцевому рахунку, може завдати шкоду їхньому психічному здоров'ю [6].

Під фізичним насильством розуміють форму домашнього насильства, що передбачає нанесення побоїв, тілесних ушкоджень різної тяжкості, незаконне позбавлення волі, мордування, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка її потребує за станом здоров'я, заподіяння смерті, а також вчинення інших правопорушень насильницького характеру [5].

Сексуальне насильство описується як форма насильства, що включає в себе здійснення сексуальних дій без згоди жертви, домагання сексуальних актів проти її волі, а також гнів і ревності, що виражаються у приниженні і загрозах.

Економічне (фінансове) насильство є іншою формою домашнього насильства, що полягає у відмові надавати житло, їжу, одяг або інші матеріальні блага, позбавленні доступу до ресурсів чи утриманні від необхідних послуг.

У багатьох випадках сімейне насильство виявляється у різних формах одночасно, таких як психологічне та сексуальне, фізичне та сексуальне, економічне та фізичне.

Існують три загальновідомі причини вчинення домашнього насильства: як засіб самовираження, як реакція на власне пережите насильство, і як спроба встановити порядок у сім'ї [5].

Важливо зазначити, що будь-яке домашнє насильство має специфічні та непередбачувані наслідки. Є ризик самогубства внаслідок тривалого насильства в сім'ї.

Незважаючи на форму та тривалість насильства, воно завжди має психологічні наслідки, які можуть бути унікальними для кожного випадку [7, с. 13].

Існує чотири основні форми домашнього насильства, які включають:

Фізичне насильство: це включає у себе будь-які фізичні або тілесні дії, спрямовані на заподіяння шкоди або травм жертві. Це може включати ляпаси, удари, штовхання, кусання, а також позбавлення волі, нанесення побоїв, або навіть смертельні наслідки.

Сексуальне насильство: це вчинення будь-яких сексуальних дій без згоди жертви або в присутності дитини незалежно від її згоди. Це може включати примус до сексуальних актів, грубе образливе мовлення або погрози сексуального характеру.

Психологічне насильство: це форма насильства, яка включає у себе словесні образи, погрози, приниження, переслідування та інші дії, спрямовані на контроль та обмеження волі жертви. Це може призвести до емоційної невпевненості, тривоги та психічних розладів.

Економічне насильство: це використання економічних засобів для контролю та підпорядкування жертви. Це може включати позбавлення доступу до коштів, житла, одягу, а також перешкоджання у здобутті освіти або працевлаштування.

Важливо зазначити, що особи, які вчиняють домашнє насильство, несуть відповідальність згідно з кримінальним, адміністративним або цивільно-правовим законодавством [8, с. 1-2].

Існують чотири основні форми домашнього насильства:

Фізичне насильство: це включає будь-які фізичні дії, спрямовані на заподіяння шкоди або травм жертві, такі як ляпаси, удари, штовхання, кусання, позбавлення волі, нанесення побоїв або смертельні наслідки.

Сексуальне насильство: це будь-які сексуальні дії, вчинені без згоди жертви або в присутності дитини без її згоди. Це може включати примус до сексуальних актів, образливе мовлення або погрози сексуального характеру.

Психологічне насильство: це форма насильства, що полягає в словесних образах, погрозах, приниженні, переслідуванні та інших діях, спрямованих на контроль та обмеження волі жертви. Це може призвести до емоційної невпевненості, тривоги та психічних розладів.

Економічне насильство: це використання економічних засобів для контролю та підпорядкування жертви, таке як позбавлення доступу до коштів, житла, одягу, а також перешкоджання у здобутті освіти або працевлаштування.

Важливо пам'ятати, що особи, які вчиняють домашнє насильство, несуть відповідальність згідно з кримінальним, адміністративним або цивільно-правовим законодавством [9, с. 165-166].

Словесне насильство може виявлятися у формі образ, лайки, приниження, агресивних коментарів, сталого псування настрою, погроз, переслідування через телефонні дзвінки, а також зусиллями підірвати авторитет партнера перед дітьми, намагаючись переконати їх у поганому батьківстві чи невмінні контролювати своїх дітей. Це часто виникає на початкових етапах стосунків та з часом посилюється. Словесне насильство є особливо тяжким для вилікування, оскільки порушує довіру та шкодить самооцінці жертви. Часто воно супроводжується контролюючою поведінкою.

Контролююча поведінка полягає в намаганні підірвати незалежність партнера, викликати у нього негативні почуття щодо себе та перекласти на нього відповідальність за всі негаразди. Часто це проявляється у вихваленні партнера та вираженні безмежної любові, але з часом перетворюється на контрольовану поведінку. Сексуальне насильство може включати образи, примус до сексу, напади на геніталії, примус партнера до сексу з третьою особою та інші форми сексуального тиску.

Емоційне насильство виявляється через погрози насильства, примушення партнера до принижувальних дій, контроль за його діями, лякання, використання дітей як засобу впливу, знищення домашніх улюбленців та інші способи. Фінансове/економічне насильство включає в себе знищення майна, обмеження доступу до грошей, заважання у працевлаштуванні та інші форми фінансового контролю. Нехтування виявляється у недбалості стосовно потреб залежних осіб та відмові від надання їм допомоги [10].

Також важливо враховувати ще один важливий аспект насильства, пов'язаний з контекстом поведінки насильника - "гаряче" та "холодне" насильство.

Гаряче насильство характеризується вибухом негативних емоцій, що приводить до руйнування психічної оболонки особистості. Ці емоції, такі як безсилля, ненависть, агресія, зростають, утворюючи стан оскаженіння. Хоча багато людей усвідомлюють непристойність таких почуттів, але відчуття екстазу, яке виникає при розриві стану оскаженіння, може мати для них привабливість. Проте це веде до руйнування особистості та порушення моральних та етичних засад.

Холодне насильство, натомість, базується на встановлених стереотипах та сценаріях, які людина засвоїла протягом свого життя, особливо в сім'ї. Наприклад, брудні лайки можуть стати нормою для дитини, яка зростає серед них, і це може виявитися формою холодного насильства у майбутньому партнерському житті. Ця поведінка може бути непомітною для насильника, який може не розуміти, чому його партнерка не задоволена, оскільки він не вчиняє фізичного насильства.

Крім того, слід звернути увагу на поняття циклу насильства, як механізму стосунків між насильником і жертвою. Цей цикл включає етапи

знуцання, розкаяння, обіцянок та передгроз. Цей механізм може повторюватися сотні разів і виявляється в усіх типах стосунків, яким притаманне домашнє насильство [11].

Деякі фахівці виділяють 4 типи жорстокого поводження щодо дітей: фізичне насильство, нехтування, сексуальне насильство, психологічне жорстоке поводження.

Жорстоке поводження з дітьми визначають, як навмисні дії (чи бездіяльність) батьків, вихователів та інших осіб, які наносять шкоду фізичному або психічному здоров'ю дитини. Виокремлюють декілька видів жорстокого поводження: фізичне насильство - тілесні покарання, нанесення фізичних пошкоджень, а також втягнення дітей до вживання алкоголю та наркотиків; сексуальне насильство - використання дитини для задоволення сексуальних потреб дорослих, залучення в заняття дитячою проституцією, в тому числі використовуючи порнографічну літературу, фотографії, кінофільми і т.ін. з метою одержання прибутку; психологічне (емоційне) насильство - відсутність любові та уваги до дитини, приниження її людської гідності, грубість (словесні образи, погрози і т.ін.); зневажання основних потреб дитини - відсутність умов для нормального життя дитини, турботи про її здоров'я та розвиток.

Внаслідок свого соціального статусу дитина знаходиться в залежності від дорослих і є беззахисною перед найнегіднішими проявами людської нищості.

Жорстокість по відношенню до дітей виникає як результат різних причин: якщо дорослі мають негативні моральні якості; або якщо вони незадоволені: своїм способом життя, соціальним станом, відсутністю роботи, іншими негараздами у житті; як результат конфліктів у сім'ї.

Жорстокість може бути проявом психічного захворювання батьків чи інших кривдників.

Різноманітні прояви жорстокого поводження з дітьми існували та існують у всіх країнах, незалежно від політичного, ідеологічного та економічного устрою. Біда в тому, що довгий час ми намагалися обходити увагою цю тему, називаючи дітей "привілейованим класом". І вже тому діти вважалися захищеними від негативних посягань та зневажання. Наслідком такого ставлення є надзвичайне загострення проблеми, виявлення та реєстрація усе більш вражаючих випадків жорстокого поводження з дітьми, недосконалість системи всебічної допомоги постраждалим дітям та їх сім'ям.

Дитині легко заподіяти шкоду. Уразливість дітей до насильства пояснюється їх фізичною, психічною та соціальною незрілістю, а також залежним (підлеглим) становищем по відношенню до дорослих, будь то батьки, опікуни, вихователі, вчителі. Велику роль у розповсюдженні жорстокості до дітей відіграє необізнаність батьків або осіб, що їх замінюють,

щодо того, які заходи впливу неприпустимі по відношенню до дитини, нерозуміння, що не кожне покарання іде їй на користь.

Не менш важливе значення має також низький рівень правової культури населення, недостатні знання законодавчих норм, що охороняють права дитини та гарантують покарання насильників, у тому числі за порушення основних прав людини та дитини.

Жорстоке поводження з дітьми та зневажання їх інтересами можуть мати різні види та форми, але наслідком цього завжди є серйозна шкода для здоров'я, розвитку та соціалізації дитини; нерідко - погроза для життя дитини.

Висновки. Домашнє насильство є системною проблемою, яка порушує права та свободи особи. Воно виявляється у фізичному, психологічному, економічному або сексуальному насильстві, що вчиняється в сімейному або подружньому колі. Характеристика цього явища дає змогу зрозуміти його масштаби та наслідки для потерпілих.

Правові засоби захисту жертв домашнього насильства включають в себе захистні накази, судові рішення, доступ до правової допомоги та участь у програмах підтримки. Вони мають на меті забезпечити безпеку та підтримку потерпілих.

Поміж форм сімейного насильства варто виокремити насильство на тендерній основі, коли вчинення насильства здійснюється на підставі статевих відмінностей.

Серед різних форм домашнього насильства неможливо визначити одну, яка є найбільш небезпечною для членів родини. Оскільки сімейне насильство є різноманітним явищем, кожен його аспект потребує окремого опису, враховуючи його особливості.

Література:

1. What Is Domestic Abuse? United Nations : official web-site. URL : <https://www.un.org/en/coronavirus/what-is-domestic-abuse>
2. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 05.04.2001. Верховна Рада України. Офіційний сайт. Дата оновлення : 01.01.2024. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Huecker Martin R., King Kevin C., Jordan Gary A., Smock W. Domestic Violence. National Library of Medicine. 09.04.2023. URL : <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK499891/>
4. Hegarty K., Hindmarsh Elizabeth D., Gilles Marisa T. Domestic violence in Australia : definition, prevalence and nature of presentation in clinical practice. Med J Aust. 2000. № 173 (7). Pp. 363-367
5. Качинська М. О. Окремі аспекти правового регулювання попередження насильства в сім'ї. Журнал східноєвропейського права. 2017. № 41. С. 37-43.
6. Мірошніченко О. В., Михайліна Т. В. Насильство в сім'ї : Соціально-правова сутність та засоби протидії. Вісник. 2016. С. 42.
7. Гуменникова Т. Р., Метіль А. С. Характеристика домашнього насильства : відповідальність і наслідки. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. № 35, том 2. С. 12-14.

8. Поняття та види домашнього насильства. URL : <https://voskresenska.rada.today/wp-content/uploads/2020/11/PONYATTYA-TA-VYDY-DOMASHNOGO-NASYLSTVA.pdf>
9. Косенко С. С. Насильство в сім'ї, його види та мотиви. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18 : Економіка і право. 2015. Вип. 28. С. 164-167.
10. Types of Abuse. Illinois Coalition Against Domestic Violence. URL : <https://www.ilcadv.org/types-of-abuse/>
11. Види домашнього насильства та їх класифікація. Святошинське районне управління юстиції у м. Києві. 02.10.2013. URL : <https://svyat.kyivcity.gov.ua/news/1260.html>

References:

1. What Is Domestic Abuse? United Nations. www.un.org Retrieved from <https://www.un.org/en/coronavirus/what-is-domestic-abuse> [in English].
2. Kriminal'nij kodeks Ukraїni [Criminal Code of Ukraine]. zakon.rada.gov.ua (n.d). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].
3. Huecker, Martin R., King, Kevin C., Jordan Gary A., Smock W. (2023). Domestic Violence. National Library of Medicine. www.ncbi.nlm.nih.gov Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK499891/> [in English].
4. Hegarty, K., Hindmarsh, Elizabeth D., Gilles Marisa T. (2000). Domestic violence in Australia : definition, prevalence and nature of presentation in clinical practice. *Med J Aust.*, 2000, 173 (7), 363-367 [in English].
5. Kachins'ka, M. O. (2017). Okremi aspekti pravovogo reguljuvannja poperedzhennja nasil'stva v sim'i [Certain aspects of legal regulation of prevention of violence in the family]. *Zhurnal shidnoevropejs'kogo prava - Journal of East European Law*, 41, 37-43 [in Ukrainian].
6. Miroschnichenko, O. V., Mihajlina, T. V. (2016). Nasil'stvo v sim'i : Social'no-pravova sutnist' ta zasobi protidii [Violence in the family: Socio-legal essence and countermeasures]. *Visnik - Herald*, 42 [in Ukrainian].
7. Gumennikova, T. R., Metil', A. S. (2017). Harakteristika domashn'ogo nasil'stva : vidpovidal'nist' i naslidki [Characteristics of domestic violence: responsibility and consequences]. *Naukovij visnik Mizhnarodnogo gumanitarnogo universitetu - Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, 35, 2, 12-14 [in Ukrainian].
8. Ponnattja ta vidi domashn'ogo nasil'stva [Concepts and types of domestic violence]. voskresenska.rada.today Retrieved from <https://voskresenska.rada.today/wp-content/uploads/2020/11/PONYATTYA-TA-VYDY-DOMASHNOGO-NASYLSTVA.pdf> [in Ukrainian].
9. Kosenko, S. S. (2015). Nasil'stvo v sim'i, jogo vidi ta motivi [Violence in the family, its types and motives]. *Naukovij chasopis NPU imeni M. P. Dragomanova. Serija 18 : Ekonomika i pravo - Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU. Series 18: Economy and law*, 28, 164-167 [in Ukrainian].
10. Types of Abuse. Illinois Coalition Against Domestic Violence. www.ilcadv.org Retrieved from <https://www.ilcadv.org/types-of-abuse/> [in English].
11. Vidi domashn'ogo nasil'stva ta ih klasifikacija. Svjatoshins'ke rajonne upravlinnja justicii u m. Kievi [Types of domestic violence and their classification. Svyatoshyn District Justice Department in Kyiv]. svyat.kyivcity.gov.ua Retrieved from <https://svyat.kyivcity.gov.ua/news/1260.html> [in Ukrainian].